

КОМПОНЕНТИ ТА ГРАНТОВІ МОЖЛИВОСТІ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ «ЄДИНИЙ РИНОК»

Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики
Львівського торговельно-економічного університету*

Програма Single Market Programme (SMP) охоплює єдиний ринок, конкурентоспроможність підприємств, включаючи малі та середні підприємства, сферу рослинництва, тварин, харчових продуктів та кормів, а також європейську статистику. SMP об'єднує ці аспекти, щоб оптимізувати та використати синергію та забезпечити більш гнучку, прозору, спрощену та адаптивну структуру для фінансування діяльності, спрямованої на добре функціонуючий стійкий внутрішній ринок. Програма працює за такими напрямками: внутрішній ринок, ефективні стандарти, конкурентоспроможність (зокрема, малих і середніх підприємств), захист споживачів, безпека харчових продуктів, європейська статистика [1; 2].

Попередницею Single Market Programme (SMP) в ЄС була програма COSME «Конкурентоспроможність підприємств малого і середнього бізнесу» (Competiveness of Small and Medium Enterprises). Це була одна з ключових програм Євросоюзу, що спрямована на створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу (МСБ). Україна підписала та ратифікувала угоду між Україною і Європейським Союзом про участь нашої держави в програмі COSME у 2017 році.

У 2021 році європейська програма COSME трансформувалася у «Single Market Programme». Її вважають найбільшою глобальною європейською програмою на 2022–2027 роки, покликаною посилити роботу Єдиного європейського ринку на міжнародній арені. Серед її основних завдань: посилити та підвищити прозорість Єдиного глобального ринку та забезпечити розвиток його потенціалу задля створення нових робочих місць, координувати заходи різних країн ЄС та асоційованих країн до цієї програми щодо розвитку міжнародної економіки та зменшити адміністративні бар'єри, вжити заходи щодо економічного відновлення інноваційних промислових екосистем. Ця програма має кілька компонентів: *конкурентоспроможність підприємств, захист прав споживачів, забезпечення високого рівня харчової безпеки, ведення європейської статистики та забезпечення стандартизації* [2].

Програма розрахована на 7 років (з 2021 по 2027 роки), а її бюджет складає 4.2 млрд євро.

Угоду між Україною та Європейським Союзом щодо участі України в програмі ЄС «Єдиний ринок» (2021–2027) було підписано 2 лютого 2023 року в м. Київ Прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем та Президентом Єврокомісії Урсулою фон дер Ляєн.

Відповідно до положень Угоди передбачено приєднання України до компонентів програми, які спрямовані на:

1. Зміцнення конкурентоспроможності та стійкості малих і середніх підприємств.

2. Створення та поширення високоякісної європейської статистики [1].

Виокремимо основні програмні напрями, відкриті для України (табл. 1).

Таблиця 1

**Узагальнена характеристика основних напрямів
Single Market Programme (SMP) для України**

Напрямки програми	Можливості	Бюджет
Зміцнення конкурентоспроможності та стійкості малих і середніх підприємств	Забезпечить можливість надання різних форм підтримки бізнесу. Серед іншого, до складу зазначеного компонента включено участь у Європейській Мережі Підприємств (EEN), Еразмус для молодих підприємців (EYE), спільних кластерних ініціативах	Фінансування складає 24% від загального бюджету програми, приблизно 1 млрд євро
Створення та поширення високоякісної європейської статистики	Дозволить Україні брати участь у розширеному партнерстві між Євростатом, Статистичним бюро ЄС, національними статистичними інститутами та іншими національними статистичними органами, спрямованому на розробку нової європейської статистики з використанням багатьох джерел даних, передових методів аналізу даних, смарт-систем і цифрових технологій	Фінансування складає 13% від загального бюджету програми, приблизно 546 млн євро

Джерело: складено на основі [1]

Особливістю програми є те, що вона:

– полегшуватиме доступ до ринків;

– сприятиме розвитку підприємництва та набуттю підприємницьких навичок;

– допомагатиме модернізації промисловості та вирішенню глобальних та суспільних викликів.

На нашу думку, підписання та ратифікація угоди між Україною та Європейським Союзом про асоціацію до SMP дозволили українським підприємствам зберегти доступ до Європейської мережі підприємництва Enterprise Europe Network, Європейської платформи співпраці кластерів та програми «Еразмус для молодих підприємців», які діють в Україні, починаючи з 2017 року. Варто зазначити, що мережа EEN є ключовим інструментом ЄС, який об'єднує близько 600 організацій у понад 65 країнах світу в наданні допомоги амбітним МСП, щоб впроваджувати інновації та розвиватися на міжнародному рівні. Національний консорціум EEN-Ukraine надає безкоштовні консультативні, бізнесові та інноваційні послуги для МСП з метою: 1) пошуку міжнародних бізнес-та технологічних партнерів; 2) зростання компанії та виходу її на міжнародні ринки; 3) доведення інноваційної ідеї до комерційного успіху в міжнародному масштабі [3]. Наразі в Україні діє також п'ять Консорціумів у межах підпрограми «Еразмус для молодих підприємців», яка надає можливість представникам новостворених українських МСП пройти безкоштовне стажування на європейських провідних підприємствах [4].

Зокрема, нині в Україні діє Національний консорціум EEN-Ukraine, який працює над розвитком конкурентоспроможності підприємств. До складу Консорціуму входять: Міністерство економіки України, Міністерство закордонних справ України, Торгово-промислова палата України, Інститут фізики НАН України, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, ДУ «Офіс з розвитку підприємництва та експорту» та Нова Інтернаціональна Корпорація [3].

Слід зазначити, що на Європейській платформі співпраці зареєстровано уже ряд українських кластерів.

Також важливо підкреслити, що приєднання України до SMP не лише зберігає доступ до вищезазначених програм підтримки бізнесу та інновацій, але й відкриває нові можливості для українських МСП, до таких підпрограм як: створення розумних міст; доступ до інформаційного центру підтримки малого та середнього бізнесу у Китаї; підтримка жіночого підприємництва; доступ до підпрограми «Передові технології для промисловості», доступ до служби підтримки інтелектуальної власності; доступ до Європейської підпрограми інновацій та технологій для легкої промисловості (ELIIT); доступ до єдиних цифрових воріт (Single Digital Gateway (SDG)); доступ до участі в європейських тендерних закупівлях та багатьох інших підпрограм [5].

«Single Market Programme» вважають найбільшою глобальною європейською програмою на 2022–2027 роки. Проаналізувавши всі її напрямки, відкриті для українських організацій, можна зробити

висновок, що представники малого та середнього підприємництва в Україні завдяки програмі «Єдиний ринок» мають можливість не лише користуватися інтегрованим пакетом порад щодо того, як впроваджувати інновації та зростати на міжнародному рівні, брати участь у спільних кластерних ініціативах, але й залучати грантові ресурси від Європейської інноваційної ради та в межах проекту «Ерасмус для молодих підприємців».

Список використаних джерел:

1. Програма ЄС «Єдиний ринок». URL: <https://business.dii.gov.ua/single-market>
2. Single Market Programme (SMP). URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/smp>
3. Мережа EEN в Україні. URL: <http://eenukraine.com/uk/>
4. Erasmus for young entrepreneurs. URL: <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>
5. Європейська програма «Single Market Programme» – нові можливості та послуги для МСП. URL: <https://kpkinfo.com/yevropejska-programa-single-market-programme-novi-mozhlyvosti-ta-poslugy-dlya-msp/>